

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№10

2025
oktyabr

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 804 sahifa.
2025-yil, oktyabr,

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

JAHON MOLIYA TIZIMIDA “YASHIL” MOLIYALASHTIRISHNI RIVOJLANISHINING MUAMMOLARI VA SHARTLARI	12
Quliyev Begimqul Melikovich	
EKOLOGIK MIGRANTSIYANI MINTAQAVIY MIQYOSDA MUVOFIQLASHTIRISHNING ASOSIY YO‘NALISHLARI	18
Bahtiyor Ismoilov Ulug‘bek o‘g‘li, Kadirova Zulayxo Abduxalimovna	
O‘ZBEKISTONDA BANK XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISH HOLATI	25
Davletova Nilufar Tulanovna	
EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHDA MINTAQANI IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	30
Qodirov Farrux Ergash o‘g‘li	
SUV RESURLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING XORIJ TAJRIBASI	37
Kadixodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
MAHALLIY XOMASHYO BAZASIDAN FOYDALANISH ORQALI ISHLAB CHIQUARISH XARAJATLARINI KAMAYTIRISH YO‘LLARI	46
Sultanov Dilshod Normamatovich	
IQTISODIYOTI RIVOJLANGAN DAVLATLARDA INSON KAPITALIGA INVESTITSİYALARNI JALB QILISHNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	50
Akhmadaliyeva Nikholakhon	
O‘QITUVCHILAR VA TALABALAR UCHUN INNOVATSION TA’LIM DASTURLARINI ISHLAB CHIQUISHDA XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHUV MEXANIZMLARI	62
Yuldashev Iskandar Bahromovich	
YER QA’RIDAN FOYDALANGANLIK UCHUN SOLIQLARNING ILMIY-TADQIQOTLAR SHARHI	68
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o‘g‘li	
RESPUBLIKA IQTISODIY TARAQQIYOTIDA OLIY TA’LIMNI MODERNIZATSIYA QILISH VA INVESTITSIYA JOZIBADORLIGINING O‘RNI	74
Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich	
DAVLAT IQTISODIY XAVFSIZLIGINI MUSTAHKAMLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH STRATEGIYALARI	80
O. Nurmuradov	
ICHKI AUDIT SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA BUXGALTERIYA MA’LUMOTLARINING ICHKI AUDIT JARAYONIDA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHNING AHAMIYATI	85
Xamidov Javoxir Shavkat o‘g‘li, Muxitdinov Shoxijaxon Xudoyor o‘g‘li	
XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHNING MOLIYAVIY MEXANIZMLARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	90
Xuramov Zafar Rajabaliyevich	
KORPORATIV TUZILMALARDA INVESTITSION JOZIBADORLIKNI TA’MINLASHNING AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISHDAGI ROLI	95
Qurbonov Javlonbek Jurabekovich, Raxmatov Faxriddin Xasanovich	
GLOBAL RIVOJLANISH JARAYONIDA SUG’URTA XIZMATLARINI ISLOH QILISH MASALALARI	99
Xushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o‘g‘li	

DORIVOR O'SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	103
Usmonov Mirg'ulom Xoshim o'g'li	
BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA ERISHISHDA SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO'LLASH METODOLOGIYASINING AHAMIYATI	109
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich	
НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ФАКТОР КОНКУРЕНТНОГО ПРЕИМУЩЕСТВА НА РЫНКЕ ТРУДА	115
Ягудин Дмитрий Рустамович	
RESURSLARNI SOLIQQA TORTISHGA OID TADQIQOTLARNING NAZARIY TAHLILI	123
Nasimdjanoov Yunusjon Zoxidovich	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINI MUVOFIQLASHTIRISH: XULQ-ATVOR IQTISODIYOTI VA PROGRESSIV TARIFLARNI LOYIHALASH	129
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
DAVLAT RAQAMLI LOYIHALARI: UZINFOCOMNING TA'LIM TIZIMI VA IQTISODIY SAMARADORLIKKA QO'SHGAN HISSASI	134
Raxmatxo'jayev Axrorxo'ja Akmal o'g'li	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ПАСПОРТОВ В ПРОМЫШЛЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ И ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ	140
Мансурова Сайёра Бахтияровна	
BANK XIZMATLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	148
Xolikova Oydin Olimjonovna	
PNEVMOMEXANIK YIGIRISH TEXNOLOGIYASI XUSUSIYATLARI	153
Jumaniyazov Kadam, Salimov Shuhrat Halimovich, Nazarov Ramazon Anvarovich	
GREEN INDUSTRY AND THE ECONOMY OF ENVIRONMENTALLY FRIENDLY CONSTRUCTION: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND UZBEKISTAN'S OPPORTUNITIES	158
Mansurova Sayyora Bakhtiyor kizi	
TELEKOMMUNIKATSIYA SOHASINI RIVOJLANTIRISH TAHLILI	166
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA LOGISTIKA XIZMATLARINING MIKRO VA MAKRO TUZILMALARI, ULARNING FUNKSIONAL METADOLOGIK TAMOIYILLARI	171
Z.Teshayev	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT ULUSHI MAVJUD KORXONALARNI BOSHQARISHDA XORIJIY TAJRIBADAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	176
Ismailov Allayor Rashidovich	
MAHSULOT TANNARXINI ANIQLASHDA ISHLAB CHIQRISH XARJATLARINI OG'ISHISHLARI VA ULARNI TAQSIMLASH	183
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o'g'li	
ПОВЫШЕНИЕ СТОИМОСТИ СПОРТИВНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И ОБЪЕКТОВ НА ОСНОВЕ АУТСОРСИНГА	186
Исмагулова Гульмира Нуралиевна	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY KONSEPSIYASI	193
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING INSTITUTSIONAL VA TASHKILIY MEXANIZMLARI	198
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	
TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURSLARNI JALB QILISHDA XALQARO TAJRIBA	203
Abduraxmonov Akmal Nurmamat o'g'li	

MEHNATGA LAYOQATLI TRANSPORT SOHASIDAGI AHOLINI ISH O'RINLARI BILAN TA'MINLANGANLIK HOLATINI TAHLILI	207
Abdullayeva Nigora Shamsiddinovna	
TO'QIMACHILIK SOHASINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MODELI	212
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI DIVERSIFIKATSIYASI VA GAROV TA'MINOTI SIFATINING BANK BARQARORLIGIGA TA'SIRI	220
Xolbozorov Husniddin Norbek o'g'li	
O'ZBEKISTON - 2030 STRATEGIYASI DOIRASIDA TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH: MUAMMOLAR VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	226
Norova Nozima Nabiyeвна	
UY-JOY KOMMUNAL XIZMATLARNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING KLASSTERLI MEXANIZMI TAHLILI	232
Odamboyev Oybek Ravshanbek o'g'li	
KORPORATIV BOSHQARUV TUZILMALARIDA MOLIVAVIY MUNOSABATLARNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	236
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich	
XALQARO SAVDONING RIVOJLANISHI VA ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	242
Jalolov Bekzod Sherzod o'g'li	
TA'LIM TIZIMINI MOLIVALASHTIRISHNING YANGI TIZIMINI JORIY ETISHGA QARATILGAN NAZARIY JIHATLAR	247
Dusanov Salim Mamarasulovich	
O'ZBEKISTONDA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA BOJXONA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	254
Aktamov Akbarjon Aslan o'g'li	
DAVLAT TA'LIM TASHKILOTLARIDA QURILISH XARAJATLARI HISOBINI YURITISH	262
Ostonokulov Azamat Abduraimovich	
РАЗРАБОТКА ОРГАНИЗАЦИОННЫХ МОДЕЛЕЙ ИНТЕГРАЦИИ КРЕАТИВНЫХ ИНДУСТРИЙ В ТУРИСТИЧЕСКУЮ ИНФРАСТРУКТУРУ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН	273
Хошимова Камилла Навфал қизи	
A NEW STAGE IN THE APPLICATION OF MARKET MECHANISMS TO ENTREPRENEURIAL ACTIVITY	285
Ibrayim Maxkamov	
RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI SOG'LIQNI SAQLASH XIZMATLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI	291
Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna	
QASHQADARYO VILOYATI IQTISODIYOTIDA DXSH ASOSIDA INVESTITSIYA MUHITINING SHAKLLANISHI	297
Hamroyev G'ayratjon Sultonovich	
TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI O'RGANISH VA TAHLIL QILISH	301
Shaymanov To'liqin Mahmayusupovich	
ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И ЦИФРОВЫХ ПОДХОДОВ В НАЛОГОВОМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ	306
Элбаева Мукаддас Рашидовна	
СИНТЕЗ НЕЧЕТКОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ТЕПЛОЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ	311
Бахриева Хуршида Аскарходжаевна, Сафаров Шохрух Шарофович, Бахрамов Муҳаммадали Ералиевичасистент	
ШАНХАЙСКАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА КАК КАТАЛИЗАТОР ДОСТИЖЕНИЯ СТРАТЕГИЧЕСКИХ ЦЕЛЕЙ РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	319
Базарова Гулнора Гуламовна	

O'ZBEKISTON KORXONALARINING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHDA BANK KREDITLASH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	323
Pulatova Moxira Baxtiyorovna	
QUESTIONS ABOUT THE STUDY OF PERFORMANCE AND EFFICIENCY OF APPLICATION OF LOADING AND EXTRACTING EQUIPMENT	327
Azamat Umirzokov	
MATOLARNING HAVO O'TKAZUVCHANLIGI KORRELATSION TAHLILI	334
Ismailov Nurulla Tuychibayevich	
O'ZBEKISTONDA QISHLOQ XO'JALIGI RISKLARINI SUG'URTALASHNING AFZALLIKLARI	339
Mamadjanov Shuxrat Jalolidinovich	
IKKI QATLAMLI ARALASH TOLA TARKIBLI TRIKOTAJ TO'QIMASINI OLIISH USULI	343
Usnatdinova Elmira Faxratdinovna, Mirusmanov Baxtiyor, Abdurahimova Fazilat Abdullayevna	
MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARIDA ENG ILG'OR TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA QAROR QABUL QILISH JARAYONLARINING OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI	347
Axmedov Farxod Raxmonjonovich	
IMPACT OF FOREIGN INVESTMENTS ON THE ECONOMY OF UZBEKISTAN: CROSS-SECTORAL ANALYSIS	354
Jumayeva Kamola Azimjonovna, Khasanova Iroda Azizbek kizi	
KORXONA INVESTITSION FAOLLIGINI TA'MINLASHNING NAZARIY-USLUBIY MASALALARI XUSUSIDA	362
Ilyasova Barno Axmadovna	
MILLIY IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTITSİYALARNI O'ZLASHTIRISHNING AMALDAGI HOLATI TAHLILI	371
G'afurov Sherzod Abduvaxob o'g'li	
EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH ASOSIDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	378
Raximov Eshmurod Normuradovich	
O'ZBEKISTONDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASHDA EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	385
Berdivaliyeva Madina Komiljon qizi	
SANOAT KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING ZAMONAVIY KONSEPTUAL MEKANIZMLARI	392
Jalolov Abbosxon Ravshanxon o'g'li	
TEPKI UZELI KONSTRUKTIV XOSSALARI TAHLILI	398
Bozorova Farida Maxmudjonovna	
НЕОБХОДИМОСТЬ ОБЪЕДИНЕНИЯ АКЦИЗНОГО НАЛОГА НА НЕФТЕПРОДУКТЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	405
Пулатов Дилшод Хақбердиевич, Маматкулов Салимжон Рахмонкулович, Хужамурадов Аброрбек Рўзимурат ўғли, Воронин Сергей Александрович, Абдиев Мансур Мусурмонович	
OLIY TA'LIMGA INVESTITSIYA SIYOSATI: IQTISODIY TAHLIL VA ISTIQBOLLAR	410
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE SERVICE NETWORK	416
Bahriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
YANGI O'ZBEKISTON INVESTITSION MUHIT VA UNGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	421
Tirkashev Farruxjon Xolyigitovich	
МНОГОМЕРНАЯ БЕДНОСТЬ И УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ: ОЦЕНКА ЧЕРЕЗ РАМКУ MPI	426
Мамаризоев Жахонгир Исохонович	
ОЦЕНКА И ОПТИМИЗАЦИЯ ВЛИЯНИЯ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ НА ОБЕСПЕЧЕНИЕ СТАБИЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОГО ОБМЕННОГО КУРСА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	430
Норбаева Мухлиса Акрам кизи	

RAQAMLI TO'LOVLAR ASOSLARI VA XAVFSIZLIGI	440
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA LOGISTIKA XIZMATLARINI BOSHQARISHNING INNOVATSION USULLARI	444
Xomidov Xojiakbar Adxamovich	
SOLIQ SIYOSATI ORQALI INKLYUZIV IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH MEXANIZMLARI.....	449
Saydakbarova Madinaxon Anisbekovna	
O'ZBEKISTONDA STARTAP EKOTIZIMINING SHAKLLANISHI VA BARQAROR RIVOJLANISHI YO'LLARI.....	454
Suleymanova Shoir Alavxanovna	
MILLIY IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNING O'RNI	459
Alimova Dilfuzaxon Rustam qizi	
MEHNAT BOZORINI OPTIMALLASHTIRISHNING MAKROIQTISODIY BARQARORLIKKA TA'SIRI	464
Botirova Sarvinoz Bobir qizi	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA KORPORATIV BOSHQARUVNI TASHKIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	469
Qurboniyazov Shaxzodbek Karimovich	
INVESTITSIYA FAOLIYATINI MUQOBIL MOLIALASHTIRISH USULLARINING MANBALARINI SHAKLLANTIRISH YO'LLARI	474
Boboqulov Akmal Muborakbekovich	
RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINING MOHIYATI VA TURLARI.....	482
Zufarov Akmal Gulamiddinovich	
FISKAL BOSHQARUV SAMARADORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQQA TORTISHNING TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	491
Sulaymonov Farrux Shuxratovich	
ИНДЕКС ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ МОНИТОРИНГА УРОВНЯ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ	496
Хазраткулова Лола Нармуминовна	
BANK MAJBURIYATLARI VA AKTIVLARINING VAQTINCHALIK NOMUTANOSIBLIK LARI RISKINI KAMAYTIRISH	502
Ibrohimov D.M.	
O'ZBEKISTON RAQAMLI PLATFORMALARI FAOLIYATIDA RAQOBAT SIYOSATINING ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	507
Saparov Islom O'lmasovich	
RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA MARKETING YONDASHUVLARINING QISHLOQ XO'JALIGIGA TATBIQI	514
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
TIJORAT BANKLARI KAPITALI TARKIBIDA DAROMAD MANBALARINING ULUSHI VA KAPITALLASHUV JARAYONIDAGI O'RNI	520
Tursunov Mustafo Mirzayevich	
AHOLINI IJTIMOIIY HIMOYA QILISH TIZIMIDA INSTITUSIONAL HAMKORLIKNING O'ZIGA XOS JIHATLARI TAHLILI	524
Abdullayeva Sayyora Aleksandrovna	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING IQTISODIY SAMARADORLIGI	528
Bobojonova Sevara Baxrombek qizi	
MINTAQA SANOATI RAQAMLI XIZMATLAR BOZORIDA TIJORATLASHTIRISHNI "SMART" MODEL I	533
Norov Murodjon Maxmudovich	

TOMORQADAN SAMARALI FOYDALANISH- KAMBAG'ALLIK MUAMMOSINI YUMSHATISHNING MUHIM OMILI	539
Xamidjon Shaxobov	
SUG'URTA KORXONALARIDA REZERVLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	544
Najimova Nigora	
TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHDA XITOY BOZORINING O'RNII	549
Mardanov Aziz Yusupovich	
THE IMPORTANCE OF GREEN ENERGY IN THE ECONOMY OF FERGANA REGION: CURRENT TRENDS AND PROBLEMS	555
Khayrullaev Zoidjon	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNING UNDIRILISHI BO'YICHA XORIJ TAJRIBASI	559
Mitillayev Ibrohimjon Tursunpulatovich	
RAQAMLI MOLIVAVIY XIZMATLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING NAZARIY ASOSLARI.....	563
Muyassarzoda Fayziyeva	
MOLIVAVIY MEXANIZM SIFATIDA SUG'URTA TASHKILOTLARI TO'LOVGA LAYOQATLILIGINI BELGILASHNING O'ZIGA XOS HUSUSIYATLARI	570
Abdullayev Erkinjon A'zamovich	
MAMLAKAT YAIM QO'SHILGAN QIYMAT HAJMINI STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL USULLARI ASOSIDA PROGNOZLASH	578
Jalolov Ilhomjon Isomiddinovich	
XALQARO TURIZM XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	585
Eshtaev Alisher Abdug'aniyevich, Ivatov Irisbeg	
TASHKILOTDA PR (PUBLIC RELATIONS) XIZMATINING IQTISODIY ROLI VA SAMARADORLIGI	590
Ergasheva Fotimaxon Ibragimovna	
JAHON SEMENT SANOATIDAGI TENDENSIYALAR VA O'ZBEKISTONNING BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	595
Abdujabbarov Abdulaziz Abdurashid o'g'li	
РОЛЬ ФИНАНСОВОГО АНАЛИЗА В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	600
Бекбаева Феруза Бахтиеровна	
BARQAROR MOLIVAVIY RENTABELLIK BANKLARNING DAROMADLILIGINI TA'MINLASH OMILI SIFATIDA.....	606
Umarov Davron Shavkatovich	
REKLAMA XIZMATLARI BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR.....	612
Xamrakulov Azamat Baxritdinovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ОБУЧЕНИЕМ (LMS) В ОНЛАЙН ОБРАЗОВАНИИ И ЕЕ РОЛЬ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ: АНАЛИЗ И СРАВНЕНИЕ	618
Атабоева Шахризода Равшановна, Бекчанов Бекчан Юлдашевич	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА: ПЕРСПЕКТИВЫ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ	623
Киличева Ф.Б.	
DAVLAT TIBBIYOT MUASSASALARIDA DEBITORLAR VA KREDITORLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	628
Sultonova Mushtariy Abdulabbosovna	
NARX BELGILASH-IQTISODIY MANFAATDORLIKNING ASOSIY OMILI VA NARXNI SHAKLLANTIRISH TAMOIYILLARI	635
Soxadaliyev Abdurashid Mamadaliyevich	

SUTNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ASOSIDAGI ISHLAB CHIQUVISH JARAYONLARINI TAHLIL QILISH.....	639
Normuradov Nurbek Sunatilloevich	
O'ZBEKISTONDA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA TARIF STAVKALARINI OPTIMALLASHTIRISH ORQALI FISKAL BARQARORLIKNI KUCHAYTIRISH (OZIQ-OVQAT IMPORTI MISOLIDA).....	644
Rizayev Mirmahmud Xotamjanovich	
IPOTEKA KREDITLASH JARAYONINING XORIY TAJRIBASI	652
Akrom Mardiyev	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY BARQARORLIGI TAHLILI	659
Ulashbayev Shohruh Abdivaxobovich	
CHARACTERISTICS OF APPLYING NEW HETEROCOMPOSITE POLYMER MATERIALS IN ENGINEERING ACTIVITIES	665
Umida Ziyamukhamedova, Mirjalol Abdulakimov	
ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ «МАХАЛЛАБАЙ»: ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ И ТЕОРИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ	672
Қосимжонов Нозимжон Қозимжон ўғли	
EKOLOGIK AUDITNI TASHKIL ETISHDA RISKLARNI JORIY ETISH TARTIBI	676
Abdullayev Xurshidjon Nazrullo o'g'li	
CORPORATE CULTURE AND ITS ROLE IN TALENT MANAGEMENT	683
Shoyunusova Arofat, Sanjar Mirzaliev	
SIRDARYO VILOYATI SHAROITIDA BIOMASSA ASOSIDA OZUQA ISHLAB CHIQUVISH IMKONIYATLARI.....	687
Xazratkulov Niyoz Namzabayevich	
ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА В УСЛОВИЯХ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ	692
Воронин Сергей Александрович, Азимова Феруза Маликовна	
ENERGETIKA LOYIHALARINI RAQAMLASHTIRISHDA TO'SIQLAR VA IMKONIYATLAR	700
Tilakov Ismoiljon Usmonovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHNING AHAMIYATI	706
O'roqov Firdavs Ortiqniyoz o'g'li	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI BOZORLARNI MONOPOLIYAGA QARSHI TARTIBGA SOLISH MEKANIZMLARI VA TAKOMLLASHTIRISH TAKLIFLARI.....	710
Mingboev Asqar Qandaharovich	
JAHON SEMENT SANOATIDAGI TENDENSIYALAR VA O'ZBEKISTONNING BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	717
Abdujabbarov Alisher Abdullayevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	722
Mufitillayeva Safiya Qodir qizi	
KORXONALAR FAOLIYATINI BAHOLASHDA STATISTIK AXBOROT TIZIMINING O'RNI	728
Musurmonova Mahbuba Omonovna	
INNOVATSION YONDASHUVLAR VA ULARNING AGRAR SOHAGA TA'SIRI.....	732
Ortiqov Sulton Davronqul o'g'li	
DIRECTIONS FOR EFFECTIVE ORGANIZATION OF STRATEGIC MANAGEMENT ACCOUNTING OF COSTS.....	736
Pardaeva Shakhnoza Abdinabiyeвна	
БОРЬБА С ТЕНЕВОЙ ЭКОНОМИКОЙ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИМЕНЕНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	740
Арзиев Шерзод	

REKREATSION TURIZM OBYEKTLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGI: YALTA VA KISLOVODSK SANATORIYALARI MISOLIDA	746
Najmiddinov G'ayratbek Sharifovich	
KORXONA SAMARADORLIGINI TA'MINLASHDA STRATEGIK REJALASHTIRISH MEZONLARI VA OMILLARINING O'RNI	752
Ubaydullayev Lutfulla Xabibullayevich	
ANALYSIS OF INTERACTIVE PLATFORMS THAT DEVELOP MOTIVATION	757
Maksuda Mukhammadovna Jurayeva, Zarnigor To'liqinovna Sattorova	
O'ZBEKISTONDA TO'QIMACHILIK VA KIYIM SANOATINING MARKETING TAHLILI	761
Tuxtayeva Oydinoy Normamatovna	
АНАЛИЗ РЕЙТИНГОВ СТРАН ПО ПОКАЗАТЕЛЯМ ЗЕЛЕНОЙ ЭКОНОМИКИ.....	768
Хожиева Назокат Давронбековна	
PILLAGA DASTLABKI ISHLOV BERISH VA SAQLASH TEXNOLOGIK JARAYONLARINING XOM IPAK SIFATIGA TA'SIRI	773
Qodirov Ziyodulla Abdumuxtarovich, Xakimov Mirolimjon Murodiljonovich	
BUDJETLASHTIRISHDA SAMARADORLIK MEZONLARINI ANIQLASH	778
Sobirov Shoyadbek Kurbonaliyevich	
TIJORAT BANKLARI KREDIT SIYOSATINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH ORQALI ISHLAB CHIQRISHNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	783
Abduxomidov Ikromjon Maxamadin o'g'li	
YO'LLARDAGI MUZLAMALARNI ERITISHDA QO'LLANILADIGAN VOSITALARNING ZARARI VA UNI KAMAYTIRISH BO'YICHA TAKLIFLAR	790
Erkabayev Furkat Ilyasovich, Sattorov Farrux Quchqar o'g'li, Aminov Hamza Husanovich	
DAVLAT AUDITI TIZIMINING YANGI RIVOJLANISH BOSQICHI: KUCHAYTIRILGAN NAZORAT VA HISOBDOIRLIK, RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR.....	797
Himmatov Abdisamat Xalilovich	

DAVLAT AUDITI TIZIMINING YANGI RIVOJLANISH BOSQICHI: KUCHAYTIRILGAN NAZORAT VA HISOBDORLIK, RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR

Himmatov Abdisamat Xalilovich

O'zMU mustaqil tadqiqotchisi

ORCID: 0009-0003-2928-5070

Annotatsiya. Mazkur maqolada davlat auditi va moliyaviy nazorat tizimini takomillashtirishga qaratilgan taklif etilayotgan chora-tadbirlar ilmiy asosda o'rganiladi. Xususan, Hisob palatasining vakili — bosh inspektor lavozimini joriy etish bo'yicha tashabbuslarning ahamiyati, davlat audit tizimida nazorat va hisobdorlikni kuchaytirishga qaratilgan yangiliklar, Hisob palatasi va boshqa tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlikning institutsional tahlili hamda davlat auditiga raqamlashtirish va sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etishning nazariy-amaliy asoslari yoritiladi. Shuningdek, xalqaro tajriba tahlili asosida O'zbekistonning milliy modeli bo'yicha takliflar beriladi.

Kalit so'zlar: davlat auditi, bosh inspektor, moliyaviy nazorat, hisobdorlik, raqamlashtirish, sun'iy intellekt, xalqaro standartlar.

Abstract. This article examines proposed measures for the improvement of the state audit and financial control system on a scientific basis. It discusses the significance of introducing the position of chief inspector – a representative of the Accounts Chamber, highlights innovations aimed at strengthening oversight and accountability, analyzes the institutional aspects of cooperation between the Accounts Chamber and other organizations, and explores the theoretical and practical foundations for implementing digitalization and artificial intelligence technologies in state audit. Furthermore, conclusions specific to the Uzbekistan model are drawn based on international experience.

Keywords: state audit, chief inspector, financial control, accountability, digitalization, artificial intelligence, international standards.

Аннотация. В данной статье научно исследуются предлагаемые меры по совершенствованию системы государственного аудита и финансового контроля. В частности, раскрывается значение введения должности главного инспектора – представителя Счетной палаты, освещаются новшества, направленные на усиление контроля и отчетности, проводится институциональный анализ сотрудничества между Счетной палатой и другими организациями, а также рассматриваются теоретические и практические основы внедрения цифровизации и искусственного интеллекта в государственный аудит. Кроме того, на основе анализа зарубежного опыта сделаны выводы, характерные для узбекистанской модели.

Ключевые слова: государственный аудит, главный инспектор, финансовый контроль, отчетность, цифровизация, искусственный интеллект, международные стандарты.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasida islohotlarni moliyalashtirish uchun yo'naltirilayotgan budget va davlat qarzi mablag'larining samaradorligini ta'minlash dolzarb masaladir. Keyingi yillarda iqtisodiyotni rivojlantirish hamda aholi farovonligini oshirish bo'yicha ko'plab davlat dasturlari amalga oshirilmoqda. Bu jarayonda davlat budjeti mablag'larining maqsadli va samarali sarflanishini nazorat qilish, shuningdek hukumatning hisobdorligini ta'minlash uchun mustahkam davlat audit tizimi talab etiladi. Davlat auditi va moliyaviy nazorat organlari faoliyatini takomillashtirish orqali budget intizomini mustahkamlash, korrupsiya va samarasiz xarajatlarning oldini olish imkoniyati ortadi.

O'zbekistonda oliy audit instituti sifatida faoliyat yurituvchi Hisob palatasi mustaqil tashqi audit va nazorat funksiyalarini amalga oshirib kelmoqda. Uning mustaqilligini ta'minlash, vakolatlarini kengaytirish hamda xalqaro standartlarga mos faoliyat yuritishi uchun so'nggi yillarda bir qator huquqiy islohotlar amalga oshirildi. Jumladan, 2019-yilda qabul qilingan "Hisob palatasi to'g'risida"gi Qonunda Hisob palatasi faoliyatiga davlat

organlari va mansabdor shaxslar aralashuvi taqiqlangan [1]. Shu bilan birga, ichki audit xizmatlarini joriy etish va moliyaviy nazoratni raqamlashtirish bo'yicha ishlar boshlangan. Bunday choralar davlat moliyaviy boshqaruvida ochiqlik va hisobdorlikni oshirishga xizmat qiladi.

O'zbekistonda davlat audit tizimini yanada takomillashtirish yuzasidan yangi tashabbuslar muhokama qilinmoqda. Mazkur maqolada taklif etilayotgan bosh inspektor lavozimini joriy etishning ahamiyati va kutilayotgan samaralari, davlat auditi tizimida nazorat mexanizmlarining kuchaytirilishi, Hisob palatasi hamda boshqa idoralar o'rtasidagi hamkorlikning institutsional asoslari, shuningdek raqamlashtirish va sun'iy intellekt texnologiyalarini tatbiq etish masalalari qamrab olinadi. Bundan tashqari, xalqaro tajriba bilan taqqoslash orqali O'zbekiston sharoitiga xos xulosalar ishlab chiqiladi.

Davlat auditi va moliyaviy nazorat sohasida samarali tizimni yaratish bugungi kun talabi hisoblanadi. Budget mablag'larining maqsadli sarflanishini ta'minlash, davlat dasturlari ijrosini nazorat qilish va korrupsiyaga qarshi kurashishda davlat auditi ustuvor ahamiyatga ega. Hisob palatasi tomonidan olib borilayotgan tekshiruvlar natijalari hududlarda hamda vazirliklarda moliyaviy intizomni mustahkamlash zarurligini ko'rsatmoqda. Masalan, Hisob palatasi 2023-yil yakuni bo'yicha davlat budjeti ijrosi to'g'risidagi hisobotida budget mablag'larini samarasiz yoki qonunbuzarlik bilan sarflash holatlari mavjudligini ta'kidlagan. Bunday holatlar ichki nazorat tizimini kuchaytirish hamda tashqi audit rolini oshirish dolzarb ekanini tasdiqlaydi.

Shu nuqtayi nazardan, budget mablag'lari ko'p yo'naltiriladigan vazirlik va idoralarda Hisob palatasi vakili sifatida bosh inspektor lavozimini joriy etish haqidagi takliflar xarajatlar ustidan doimiy nazorat o'rnatishga xizmat qiladi. Bu yangi tizim orqali har bir yirik davlat organida mustaqil va malakali nazoratchi bo'lishi ta'minlanadi. Natijada, budget xarajatlarning samaradorligini oshirish, qonunbuzilish holatlarini barvaqt aniqlash hamda mablag'lar talon-toraj qilinishining oldini olishga erishiladi, shu bilan birga aholi oldida davlat organlarining hisobdorligi ortadi.

Dolzarblikni belgilovchi yana bir jihat — davlat auditida zamonaviy texnologiyalar va raqamlashtirishni qo'llash zarurati. Hozirgi kunda axborot texnologiyalari taraqqiyoti audit sohasini ham tubdan o'zgartirmoqda. Katta ma'lumotlar tahlili, elektron ma'lumotlar bazalariga ulanish va sun'iy intellekt yordamida xatarli operatsiyalarni avtomatik aniqlash imkoniyatlari kengayib bormoqda. Bu tashabbuslar dolzarb, chunki raqamli audit vositalari audit qamrovini kengaytirish, inson omili bilan bog'liq xato va tahlilakarni kamaytirish hamda tahlil tezligi va sifatini oshirish imkonini beradi. Masalan, xalqaro tajribada auditda sun'iy intellektni qo'llash orqali moliyaviy hisobotlar to'liqligini tez tekshirish va xatarli tranzaksiyalarni filtrlash amaliyoti kengaymoqda. Shu bois, O'zbekistonda ham auditorlik faoliyatini raqamli texnologiyalar bilan boyitish muhim va o'z vaqtida ko'rilgan choradir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Davlat moliyaviy nazorati va auditing nazariy asoslari hamda xalqaro standartlari bo'yicha adabiyotlarda ta'kidlanishicha, samarali tashqi audit tizimi jamoat mablag'lari ustidan mustaqil nazoratni ta'minlaydi va korrupsiyaning oldini olishga yordam beradi. Davlat auditi tushunchasi ko'pincha moliyaviy nazoratning umumiy tizimining bir qismi sifatida qaraladi. Ilmiy manbalarda davlat auditi — davlat resurslaridan foydalanishning qonuniyligi, samaradorligi va maqsadlilikini baholovchi faoliyat sifatida ta'riflanadi. Tadqiqotlarda samarali audit uchun tashqi audit mustaqilligi ta'minlanishi, ichki audit xizmatlari esa tegishli vakolat va resurslarga ega bo'lishi lozimligi qayd etilgan. Shu bois davlat auditi natijador bo'lishi uchun uni parlament nazorati, fuqarolik jamiyati va institutsional ko'mak kabi omillar bilan birga olib borish tavsiya etiladi.

Hisob palatasi va ichki audit xizmatlarining hamkorligi masalalari ham ilmiy adabiyotlarda keng yoritilgan. Xalqaro Oliy audit instituti (INTOSAI)ning ko'rsatmalarida tashqi va ichki audit o'rtasida ma'lumot almashinuvi va hamkorlik o'rnatilishi umumiy audit qamrovini kengaytirish, takroriy tekshiruvlarni kamaytirish hamda audit sifatini oshirishga xizmat qilishi ta'kidlanadi [2]. Bunda hamkorlik muvaffaqiyati uchun taraflar o'rtasida o'zaro ishonch, axborot almashish mexanizmi va vazifalarni aniq taqsimlash zarurligi ko'rsatiladi. Shuningdek, ayrim tadqiqotlarda davlat auditori tomonidan ichki audit rejaları va hisobotlarini tahlil qilib borish, ularga metodologik yordam berish kabi hamkorlik shakllari samarali ekanligi qayd etiladi. Masalan, INTOSAI standartlarida tashqi va ichki audit o'rtasida muntazam uchrashuvlar o'tkazish, qo'shma auditorlik rejalarini kelishish hamda xulosalar bilan o'rtoqlashish kabi mexanizmlar tavsiya etiladi [3]. Bu ilmiy-nazariy asoslar O'zbekiston sharoitida Hisob palatasining bosh inspektori instituti orqali ichki nazorat tuzilmalari bilan yaqin hamkorlikni yo'lga qo'yish g'oyasiga mos keladi.

Raqamlashtirish va sun'iy intellektni auditda qo'llash bo'yicha ilmiy adabiyotlar hamda xalqaro tashkilotlar hisobotlarida hozirgi davrda "Audit 4.0" konsepsiyasi shakllanayotgani ta'kidlanadi. Ya'ni, audit jarayonlarida katta ma'lumotlar tahlili, mashinali o'rganish algoritmlari va boshqa intellektual vositalarni joriy etish orqali audit ko'lamini va aniqlanadigan kamchiliklar doirasi kengaymoqda. KPMG xalqaro audit kompaniyasi tadqiqotiga ko'ra, sun'iy intellekt auditorlarga katta hajmdagi ma'lumotlar to'plamlarini tezlikda tahlil qilish va nohalollik

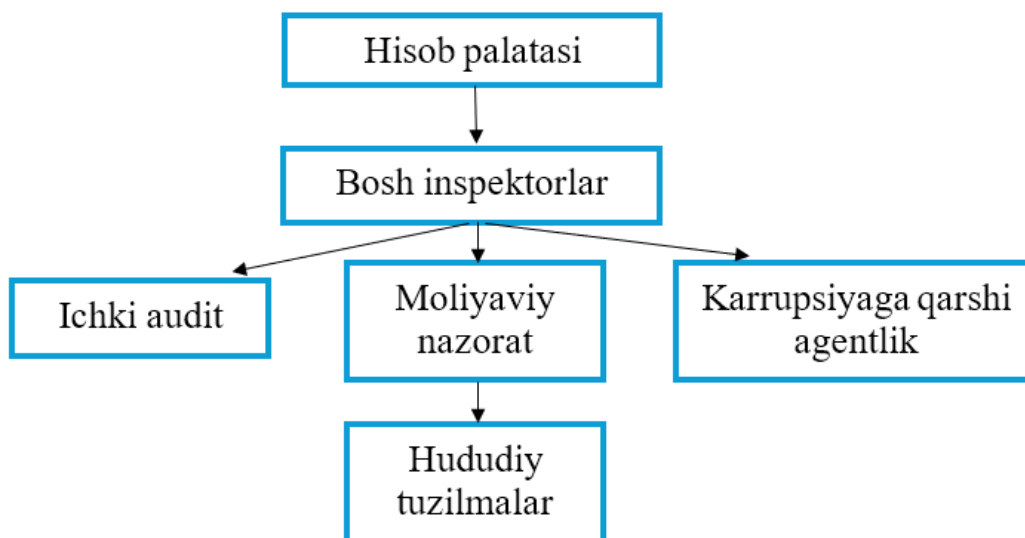
alamatlarini aniqlash imkonini berib, audit sifatini oshiradi [4]. Shu bilan birga, akademik tadqiqotlarda raqamli audit vositalarini joriy etish auditorlarning malakasini oshirish hamda axborot texnologiyalari bo'yicha ta'limni kuchaytirish zarurligi ta'kidlanadi. Xalqaro standartlar ham auditda zamonaviy usullardan foydalanishni qo'llab-quvvatlaydi. Demak, davlat auditini raqamlashtirish masalasi nazariya va amaliyot nuqtayi nazaridan asoslangan bo'lib, uni joriy etish bo'yicha xalqaro tajribalar mavjud.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda normativ-huquqiy hujjatlar va taklif etilayotgan islohotlar dasturlarini tahlil qilish hamda qiyosiy tahlil usullariga tayanildi. Avvalo, davlat audit va moliyaviy nazorat tizimini takomillashtirishga oid normativ-huquqiy bazalar va ularni amalga oshirish bo'yicha tayyorlangan dasturlar mazmuni o'rganildi. Loyihada taklif etilayotgan vazifalar bo'yicha ilmiy asoslar qonunchilik hujjatlari hamda xalqaro standartlar prizmasi orqali tahlil etildi. Shu bilan birga, xorijiy davlatlardagi davlat auditini tashkil etish tajribasini o'rganish uchun qiyosiy tahlil usuli qo'llanildi. Jumladan, oliy audit institutlari faoliyati to'g'risidagi xalqaro tashkilotlar (INTOSAI, OECD va boshqalar) materiallari, ayrim davlatlar qonunchilik hujjatlari va tadqiqot maqolalari ma'lumotlari solishtirilib, O'zbekiston modeli uchun xulosalar chiqarishda asos bo'lib xizmat qildi [5]. Tadqiqot davomida Hisob palatasi va ichki audit xizmatlarining hamkorlik amaliyoti bo'yicha mavjud ma'lumotlar ham tahlil etildi. Ilmiy tahlil usullari orqali taklif etilayotgan bosh inspektor institutining samaradorlikka ehtimoliy ta'siri yuzasidan nazariy xulosalar shakllantirildi. Shuningdek, raqamlashtirish va sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etishning amaliy ahamiyatini asoslash uchun xalqaro ekspertlar tavsiyalari va raqamli audit bo'yicha misollar o'rganildi. Mazkur uslubiy yondashuvlar maqolada ko'tarilgan masalalarni har tomonlama yoritish va ilmiy asoslangan xulosalar chiqarish imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Davlat audit tizimini takomillashtirish bo'yicha ilgari surilayotgan tashabbusli dasturlardan biri — Hisob palatasining vakili sifatida bosh inspektor lavozimini joriy etishdir. Taklifga ko'ra, budjetdan yirik mablag'lar oluvchi vazirliklar, idoralar va barcha viloyat hokimliklarida Hisob palatasining vakili bo'lgan bosh inspektor lavozimi tashkil etiladi. Xususan, Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi, Kambag'allikni qisqartirish va bandlik vazirligi, Madaniyat vazirligi, Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi, Raqamli texnologiyalar vazirligi, Sog'liqni saqlash vazirligi, Sport vazirligi, Suv xo'jaligi vazirligi, Ichki ishlar vazirligi, Mudofaa vazirligi, Favqulodda vaziyatlar vazirligi, Transport vazirligi, Tog'-kon sanoati va geologiya vazirligi, Ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqlim o'zgarishi vazirligi, Energetika vazirligi, Qishloq xo'jaligi vazirligi, Qurilish va uy-joy kommunal xo'jaligi vazirligi, Davlat aktivlarini boshqarish agentligi, Milliy gvardiya, Iqtisodiyot va moliya vazirligi huzuridagi budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi hamda Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi va barcha hududiy hokimliklar ushbu ro'yxatga kiritilgan. Taklifga muvofiq, har bir bunday tashkilotda mavjud ichki nazorat tuzilmasidan bir shtat birligini qisqartirish hisobidan bosh inspektor lavozimi tashkil etiladi. Bu amaliyot orqali ichki audit va Hisob palatasi o'rtasida ko'priq vazifasini bajaruvchi vakolatli nazoratchi muntazam ravishda faoliyat yuritadi (1-rasm).

1-rasm. Davlat audit tizimidagi asosiy institutsional hamkorliklar tuzilishi

Bosh inspektorning mustaqilligi Hisob palatasiga bo'ysungan holda kafolatlanadi. U tashkilot rahbariyatiga emas, balki mustaqil oliy audit organiga hisob beradi. Shu tufayli, bosh inspektor aniqlagan muammolar yuzasidan xolis xulosa chiqarishi va ularni Hisob palatasiga yetkazishi mumkin. Bosh inspektor instituti esa bu ehtimoliy manfaatlar to'qnashuvini bartaraf etadi.

Tashabbusning yana bir muhim jihati — bosh inspektorning vazifalari keng qamrovli etib belgilanganidir. Loyihada ular 11 bandda bayon etilgan: budget qonunchiligi buzilishining oldini olish va profilaktika choralarini tashkil etish; budget mablag'lari uchun belgilangan maqsadli indikatorlarga erishish holatini tahlil qilish; davlat tashqi qarzi va grantlar hisobiga amalga oshirilayotgan loyihalarni boshidan yakunigacha nazorat qilish; davlat xaridlari qonunchiligi ijrosi ustidan nazoratni amalga oshirish va manfaatlar to'qnashuvini bartaraf etish; subsidiyalarning manzilliligini nazorat qilish; "Situatsion markaz"larning samarali faoliyatini yo'lga qo'yish; ichki nazorat tuzilmalari xodimlari hamda "xavflarni boshqarish" qo'mitalari faoliyatini muvofiqlashtirish; budgetdan tashqari jamg'armalar va qo'shimcha daromadlarning maqsadli sarfini monitoring qilish; mas'ul tashkilotlarga samaradorlik va tejamkorlik bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish; ijtimoiy-ishlab chiqarish infratuzilmasi obyektlarida qurilish xarajatlarini monitoring qilish; davlat budjeti xarajatlarining samarali va maqsadli ishlatilishi bilan bog'liq boshqa tadbirlarni amalga oshirish. Ushbu vazifalar faqat tekshiruv o'tkazishni emas, balki profilaktika va tahlilni ham qamrab olib, davlat organlari faoliyatining har bir bosqichida xarajatlar samaradorligini ta'minlashga qaratilgan.

Bosh inspektor institutini joriy etish "uzluksiz audit" (continuous auditing) konsepsiyasini amaliyotga tatbiq etishga xizmat qiladi. Ilgari Hisob palatasi yillik rejaga asosan ma'lum davrda tekshiruv o'tkazgan bo'lsa, endi bosh inspektorlar tashkilotda doimiy asosda faoliyat yuritadi va har qanday muhim moliyaviy operatsiyani joyida nazorat qilib borishi mumkin. Bu nazoratning uzluksizligi va tezkorligini ta'minlaydi hamda moliyaviy qonunbuzilishlarni barvaqt aniqlash imkonini yaratadi. Bosh inspektorlar "Masofaviy audit" axborot tizimlari orqali Hisob palatasi bilan onlayn ma'lumot almashadi va tashkilotning moliyaviy ma'lumotlarini markazga uzatib boradi. Shu tariqa, taklif etilayotgan bosh inspektor instituti davlat auditida ichki va tashqi nazoratni uyg'unlashtiruvchi yangi model sifatida namoyon bo'ladi.

Tayyorlanayotgan islohotlar davlat auditida nazorat mexanizmlarini kuchaytirish va hisobdorlikni oshirishga ham qaratilgan. Tashabbuslardan birida Hisob palatasi faoliyatiga boshqa organlarning aralashuvini cheklash va har qanday shaxslar tomonidan o'z manfaatlariga mos tekshiruv o'tkazishni talab qilishni taqiqlash nazarda tutilgan. Bu chora Hisob palatasi mustaqilligi va xolisligini ta'minlashga xizmat qiladi. Shuningdek, auditorlik tadbirlarining davomiyligi va qamrovi tekshiruvning miqyosi hamda murakkabligiga qarab mustaqil belgilanadi. Shu tariqa, sun'iy muddat va hajm cheklovlarisiz to'liq tahlil o'tkazish imkoniyati yaratiladi. Bunday yondashuv auditorlarga obyekt faoliyatini chuqur o'rganish, xatarli sohalarni aniqlash va kamchiliklarni bartaraf etish bo'yicha asosli tavsiyalar berish imkonini beradi.

Islohotlar loyihasida nazoratni yanada samarali qilish maqsadida tashkilot rahbarlarining shaxsiy hisobdorligini oshirish ham ko'zda tutilgan. Taklifga ko'ra, respublika va mahalliy ijro hokimiyati organlarining birinchi rahbarlari bosh inspektor faoliyatini tashkil etish hamda dasturda belgilangan vazifalarni o'z vaqtida bajarish uchun shaxsan mas'ul va javobgar hisoblanadi. Agar bosh inspektor aniqlagan kamchiliklar o'z vaqtida bartaraf etilmasa yoki u o'z vazifasini bajarishiga to'sqinlik qilinsa, idora rahbari javobgarlikka tortilishi mumkin. Boshqaruvda hisobdorlikni kuchaytirish bo'yicha bunday chora-tadbirlar xalqaro tajribada "accountability" tamoyiliga mos keladi hamda boshqaruv organlarida moliyaviy intizomni oshirishga xizmat qiladi.

Taklif etilayotgan tizimda nazorat natijalarini shaffoflik asosida jamoatchilikka yetkazish masalasi ham muhim o'rin tutadi. Hisob palatasiga ommaviy axborot vositalari bilan hamkorlikda audit jarayonlarining maqsad va vazifalarini aholiga tushuntirish, audit natijalarini tahlil qilish va ularni jamoatchilikka yetkazish bo'yicha vazifalar yuklatilgan. Bu jamoatchilik nazoratini kuchaytirish hamda davlat organlarining jamoat oldidagi hisobdorligini oshirishga xizmat qiladi.

Islohotlar doirasida bosh inspektorlar faoliyati samaradorligini baholash uchun asosiy ko'rsatkichlar (KPI) ishlab chiqilishi ham rejalashtirilgan. Taklifga ko'ra, har bir bosh inspektor uchun aniq samaradorlik mezonlari belgilanadi, masalan, aniqlangan qonunbuzarliklar soni va miqdori, oldi olingan samarasiz xarajatlar ulushi, berilgan tavsiyalarining amalda tatbiq etilishi kabi ko'rsatkichlardan foydalanish nazarda tutilgan. KPI orqali bosh inspektorlar faoliyati natijadorligi ochiq va shaffof ko'rinishda baholanadi hamda ularning mas'uliyatini oshirishga xizmat qiladi.

Davlat moliyaviy nazorati tizimi ko'p qirrali bo'lib, unda Oliy audit organi (Hisob palatasi), ichki audit xizmatlari, Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti huzuridagi Davlat moliyaviy nazorat inspeksiyasi, Moliya vazirligi tizimidagi nazorat tuzilmalari hamda Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi kabi qator idoralar ishtirok etadi. Ushbu tizim elementlari o'rtasidagi o'zaro hamkorlik va ma'lumot almashinuvi umumiy nazorat samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Bosh inspektor instituti joriy etilishi bu hamkorlikni yangi bosqichga olib chiqishi kutilmoqda.

Avvalo, bosh inspektor ichki audit xizmatlari bilan hamkorlik qilib, ularning faoliyatini muvofiqlashtirish vazifasini bajaradi. Taklifga ko'ra, bosh inspektor ichki nazorat tuzilmalari xodimlari hamda idoralardagi "xavflarni boshqarish" qo'mitalari faoliyati samaradorligini oshirish va ularni muvofiqlashtirish uchun mas'ul hisoblanadi. Demak, bosh inspektor o'zi faoliyat yuritayotgan vazirlik yoki hokimlikda ichki auditchilar ishini muvofiqlashtiruvchi shaxs sifatida qatnashadi. U yillik ichki audit rejalarini ko'rib chiqib, ularni Hisob palatasining umumiy nazorat rejasiga moslashtirishda yordam beradi. Bu esa takroriy tekshiruvlarning oldini olish, resurslarni tejash va sohalarni to'liq qamrab olish imkonini yaratadi. Xalqaro standartlar asosida tashqi va ichki audit o'rtasida o'zaro ma'lumot almashish hamda hamkorlikni yo'lga qo'yish umumiy audit qamrovini kengaytirishga xizmat qiladi.

Bosh inspektor instituti orqali Hisob palatasi va vazirliklar o'rtasida institutsional bog'lanish kuchayadi. Ilgari Hisob palatasi tekshiruvlari faqat ma'lum davrda o'tkazilib, yakuniy xulosa bilan cheklangan bo'lsa, endi doimiy vakil sifatida faoliyat yurituvchi bosh inspektorlar vazirlik faoliyatini uzluksiz kuzatib boradi. Bu yangicha model davlat auditining barcha bosqichlarini qamrab olgan tizimni shakllantirishga xizmat qiladi. Shu tariqa, ichki va tashqi nazoratning uyg'unlashuvi ta'minlanadi.

Hamkorlikning yana bir muhim yo'nalishi — Hisob palatasi, Moliya vazirligi va uning nazorat tuzilmalari o'rtasidagi aloqadir. Moliya vazirligi huzuridagi Davlat moliyaviy nazorat inspeksiyasi budjet mablag'laridan foydalanish yuzasidan o'z vakolati doirasida tekshiruvlar o'tkazib keladi. Taklif etilayotgan islohotlar ushbu inspeksiya, Hisob palatasi, auditorlar palatasi va boshqa idoralar o'rtasida "fan-ta'lim-ishlab chiqarish" tamoyili asosida hamkorlikni yo'lga qo'yishni nazarda tutadi. Bunda kadrlar tayyorlash, umumiy axborot platformalarini yaratish, budjetdan tashqari jamg'armalar xarajatlarini monitoring qilish va davlat mulkidan foydalanish ustidan nazoratni raqamlashtirish bo'yicha hamkorlik mexanizmlari ishlab chiqilishi rejalashtirilgan.

Korrupsiyaga qarshi kurashish agentligi hamda boshqa huquqni muhofaza qiluvchi organlar bosh inspektorlar orqali aniqlangan korrupsiyaviy omillar to'g'risida ma'lumot olishlari mumkin. Chunki bosh inspektorning vazifalariga manfaatlar to'qnashuvini bartaraf etish va affillanganlik holatlarini aniqlash ham kiradi. Bu hamkorlik moliyaviy nazorat tizimining umumiy ta'sirchanligini oshirishga xizmat qiladi.

Institutsional tahlil shuni ko'rsatadiki, bosh inspektor instituti joriy etilishi natijasida davlat moliyaviy nazoratining turli subyektlari o'rtasida yangi muloqot va koordinatsiya mexanizmi shakllanadi. Ushbu mexanizm samarali ishlashi uchun ichki va tashqi auditni muvofiqlashtirish, axborot almashish jarayonini avtomatlashtirish hamda har bir idoraning mas'uliyatini aniq belgilash zarur. Shu maqsadda loyihalar doirasida mazkur masalalarni huquqiy jihatdan mustahkamlash ko'zda tutilgan.

Davlat auditining zamonaviy modeli raqamli texnologiyalardan samarali foydalanishni talab etadi. Islohotlar loyihasida 2026–2027-yillarga mo'ljallangan davlat auditini raqamlashtirish hamda sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish chora-tadbirlari o'z aksini topgan. Xususan, davlat mulki va davlat ulushi mavjud korxonalarning moliyaviy holatini monitoring qilish uchun elektron platformalar ishlab chiqish, davlat xaridlarini to'liq elektron tizim orqali nazorat qilish, vazirlik va idoralarning moliyaviy ma'lumotlariga yagona axborot bazasi orqali kirish imkoniyatini yaratish kabi vazifalar belgilangan. Bu choralar "elektron audit" konsepsiyasini amalga oshirishga qaratilgan bo'lib, audit obyektlari faoliyati to'g'risidagi ma'lumotlar elektron shaklda avtomatik yig'ilib, tahlil qilinadi. Natijada, auditorlar xatrlarni barvaqt aniqlay olish imkoniga ega bo'ladi.

Bosh inspektorlar faoliyatida ham raqamlashtirish alohida o'rin tutadi. Ular nazorat qilinayotgan idoraning axborot tizimlariga ulanib, "Masofaviy audit" axborot tizimiga ma'lumot kiritadi. Bu tizim Hisob palatasiga markazlashgan ma'lumotlarni real vaqt rejimida tahlil qilish imkonini beradi. Vazirliklarning buxgalteriya hisoblari, budjet ijrosi hisobotlari va davlat xaridlariga oid ma'lumotlar ushbu tizim orqali uzatiladi, natijada Hisob palatasi ularni avtomatik tarzda tahlil qilishi mumkin bo'ladi. Katta ma'lumotlar tahlili va sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish orqali milliardlab tranzaksiyalarni monitoring qilish, xarajatlar smetalarini solishtirish va anomal holatlarni aniqlash imkoniyati yaratiladi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, bu usullar audit samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Shu bois mamlakatda raqamli auditni joriy etish orqali audit qamrovi kengayadi, inson omili bilan bog'liq xato va korrupsiya xavflari kamayadi, tahlil tezligi hamda aniqligi esa ortadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekistonda davlat audit va moliyaviy nazorat tizimini takomillashtirish yuzasidan ishlab chiqilayotgan chora-tadbirlar milliy modelda yangi bosqichni boshlab berishi mumkin. Yuqoridagi tahlil asosida quyidagi ilmiy xulosalarga kelish mumkin.

Taklif etilayotgan bosh inspektor lavozimi mamlakat davlat audit tizimida innovatsion qadam bo'lib, ichki va tashqi auditni uyg'unlashtiruvchi gibril nazorat modeli sifatida qaraladi. Har bir yirik davlat organida Hisob palatasi vakili bo'lgan nazoratchi doimiy ravishda faoliyat yuritadi, bu esa moliyaviy xatolarni barvaqt aniqlash va budjet xarajatlarining samaradorligini oshirishga yordam beradi. Mazkur yondashuv o'z vaqtida mablag' sarfini nazorat qilish bilan birga profilaktika va tahlilni ham qamrab oladi.

Nazorat va hisobdorlikni kuchaytirishga qaratilgan tashabbuslar Hisob palatasi mustaqilligi va ta'sirchanligini oshiradi. Hisob palatasi faoliyatiga aralashuvni cheklash, auditorlik tadbirlari davomiyligini samaradorlik mezonlariga asoslanib belgilash hamda vazirlik rahbarlarini shaxsan javobgar etib belgilash ularning mas'uliyatini yangi bosqichga olib chiqadi. Bu rahbarlarni moliyaviy intizomga jiddiy yondashishga majbur etadi va xalqaro "accountability" tamoyilini amalda qaror toptiradi.

Hisob palatasi va boshqa nazorat tuzilmalari o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish bo'yicha tashabbuslar yangi institutsional mexanizmni shakllantiradi. Bosh inspektorlar orqali ichki audit xizmatlari, Moliya vazirligi nazorat inspeksiyasi, auditorlar palatasi hamda huquqni muhofaza qiluvchi organlar o'rtasida ma'lumot almashinuvi va muvofiqlashtirish tezlashadi. Bu umumiy nazorat tizimining samaradorligini oshiradi, takroriy tekshiruvlarni kamaytiradi hamda xatarli sohalarni o'z vaqtida yoritishga imkon beradi.

Raqamlashtirish va sun'iy intellektni joriy etish bo'yicha tashabbuslar mamlakat davlat audit modelini zamonaviy tendensiyalarga moslashtiradi. "Masofaviy audit" axborot tizimi, elektron davlat xaridlari monitoringi, katta ma'lumotlar tahlili va sun'iy intellekt algoritmlari audit jarayonlarini tezkor, aniq va shaffof amalga oshirishga yordam beradi. Bunday texnologik yondashuvlar inson omillari bilan bog'liq xatolarni kamaytiradi, xarajatlar ustidan uzluksiz nazorat o'rnatadi hamda strategik qarorlar qabul qilishda tezkor analitik ma'lumot taqdim etadi.

Yakuniy xulosa sifatida ta'kidlash joizki, taklif etilayotgan islohotlar orqali "O'zbekiston modeli" shakllanishi mumkin. Bu model oliy audit instituti mustaqilligi, ichki audit bilan uyg'un hamkorlik, rahbariyatning shaxsiy hisobdorligi va raqamli texnologiyalar bilan qurollangan nazorat amaliyotini o'z ichiga oladi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, har bir mamlakat milliy audit modelida o'ziga xos xususiyatlar mavjud, biroq asosiy tamoyillar — mustaqillik, xolislik, samaradorlik va hisobdorlik — barchaga umumiydir. O'zbekistonda davlat auditi va moliyaviy nazoratni takomillashtirish bo'yicha ilgari surilayotgan chora-tadbirlar aynan shu tamoyillarni amalda ro'yobga chiqarishga qaratilgani bilan ahamiyatlidir. Ushbu islohotlar o'z samarasini berishi uchun ularni amalga oshirish jarayonida huquqiy baza, institutsional mexanizmlar va kadrlar salohiyatini mustahkamlashga alohida e'tibor qaratish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Hisob palatasi to'g'risida"gi Qonuni. 2019-yil 1-iyul, O'RQ-546-son. (Hisob palatasi mustaqilligi va vakolatlari haqida).
2. INTOSAI. "Internal Auditors and Supreme Audit Institutions Cooperation Guidance" (INTOSAI GOV 9150), 2022-yil. (Tashqi va ichki audit hamkorligi tamoyillari).
3. INTOSAI Development Initiative. "SAIs and Big Data" hisoboti, 2020-yil. (Davlat auditida katta ma'lumotlar tahlili ahamiyati).
4. KPMG. "The power of AI and data analytics in audit execution." 2023. (Auditda sun'iy intellekt qo'llash bo'yicha tavsiyalar).
5. IMF. "The Role of Supreme Audit Institutions in Addressing Corruption" (2021). (Oliy audit institutlari va yaxshi boshqaruv).
6. OECD. "Supreme Audit Institutions and Good Governance." 2016. (Oliy audit organlarining samarali faoliyati bo'yicha tadqiqot).

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100